



Grappen maken de speech?

Humor doet het goed in presentaties, maar kijk uit!

Door Sander Wieringa, communicatietrainer BDRP

De sprekers die tijdens een seminar veel indruk maken zijn vaak diegenen die de lachers op hun hand krijgen. Humor is prima om een boodschap mee te omlijsten. Maar helaas kunnen wij er in Nederland niet veel van. We hebben een lastig soort humor, die niet altijd goed valt. Hoe moet je dan een presentatie een beetje leuk maken?

Managers en bestuurders in Nederland hebben een hekel aan spreken in het openbaar. Ze denken dat ze het er doorgaans redelijk vanaf brengen maar beseffen ook dat ze geen geboren entertainers zijn. Daarom wordt mijn bureau veelvuldig ingeschakeld om te trainen op betere presentaties. Een van de wensen die we tijdens de trainingen veel horen luidt: "Kan ik niet beginnen met een grapje?" Of: "Moet ik er niet wat leuks doorheen strooien?" Logisch, want humor en kwinkslagen werken prima in een presentatie. Lachen opent de geesten voor zwaardere kost. Humor is een prima vehikel om pregnante inzichten mee over te

dragen. Bovendien willen Nederlanders graag lachen. Televisieprogramma's waar om gelachen kan worden scoren hoge kijkcijfers.

Toch is onze reactie bijna altijd: "Doe maar niet." Want humor is niet alleen veel gevraagd en effectief, het is ook het lastigste genre dat er bestaat. Makers van komedies, cabaret en cartoons weten dat als geen ander.

Het is één ding om in een kroeg een paar vrienden te laten lachen, het is iets heel anders om datzelfde te presteren tijdens een serieuze bijeenkomst met een kritisch of vermoeid publiek, als men met hoogge-

spannen verwachtingen zit te luisteren. En niets is dan zo gênant als een 'blindganger': een grap van een spreker waar niemand om lacht.

Situationele humor

Adviseren wij dan steevast om maar serieus en zakelijk te presenteren? Nee, wij pleiten voor 'situationele humor'. Dat wil zeggen: vertel een grap als het publiek in is voor een grapje. Als er in de zaal toch al een min of meer jolige sfeer heerst. Als je de lachers op je hand hebt. Eigenlijk dus een zelfde situatie als in die kroeg waar het je weinig moeite kost om een grap goed te laten landen.

Beperk je ook zo veel mogelijk tot grappen die ter plekke in je opkomen. Tevoren bedachte grappen zijn vaak gekunsteld, de spontaniteit ontbreekt. Bij een spontane grap is de spreker zélf meestal ook verrast door zijn opmerking, wat de uitwerking van de grap ten goede komt. De spreker lacht zelf ook mee en zo hoort dat ook.

Maar besef altijd dat je tijdens een presentatie voor een groter publiek staat. En dat de woorden die je daar spreekt een diepere impact hebben dan wat je in de kroeg vertelt. Wees dus tijdens een presentatie altijd voorzichtig met het soort grappen dat je maakt.

Nederlandse humor

Wij Nederlanders hebben best veel humor, méér dan bijvoorbeeld de Duitsers. We houden wel van een grapje. Maar onze grappen gaan wel vaak ten koste van anderen. Nederlanders – om preciezer te zijn: Hollanders - zijn er goed in om anderen de maat te nemen. Veel cabaretiers kunnen alleen leuk zijn door anderen te beschimpen. Youp van 't Hek is daarin kampioen. Typisch Amsterdamse humor: spotten, sarren, beledigen.

Ik heb regelmatig zakelijke sprekers aangehoord die dat óók leuk vonden. En dus

werden collega's, teamleden, klanten, leveranciers 'op een leuke manier' afgezeken. Meermaals met desastreuze gevolgen. Een jubilaris, pensioenganger, nieuwkomer of ander feestvarken zit vrijwel nooit te wachten op gesar. Zet hem of haar gewoon in het zonnetje maar ga er geen flauwe grappen over maken.

Wie veel seminars en congressen bezoekt weet dat de leukste sprekers vaak de Britten zijn. Britten zijn namelijk erg goed in zélfspot. Ze nemen niet een ander maar zichzelf op de hak. Rowan Atkinson, John Cleese, Tommy Cooper, Little Britain. Nederlandse cabaretiers uit de provincie en vooral het zuiden zoeken het ook meer dan de Hollandse in zelfspot. Toon Hermans, Herman Finkers en Hans Teeuwen waren/zijn daar goed in. Zelfspot in speeches is veiliger – en meestal leuker – dan spot.

Geen opgelegde grappen

Als je een grap wil maken tijdens een speech, zorg dan dat de grap er niet met de haren bijgesleept wordt. Vertel het bovendien zonder papier, in je eigen woorden. Ook al heb je een speech vanaf papier, zo'n anekdote is dan een mooie kans om even persoonlijk contact te maken: schuif het papier opzij, kijk naar je toehoorders, zeg:

“Dat doet me denken aan...” of: “Zo hoorde ik een verhaal over ...” et cetera.

En – nogmaals – laat het allemaal weg als je publiek niet in de juiste stemming is. Want als er na zo'n opmerking niet gelachen wordt sta je mooi met je mond vol tanden. Tenzij je – wat ik eens van een Engelsman hoorde – weer kunt reageren met "*Hmm, I paid an extra hundred quid for this story and the only guy who laughs is my speechwriter...*" ▣

Sander Wieringa is directeur en trainer bij Bob de Ronde Partners. Zijn bureau geeft jaarlijks honderden media- en presentatietrainingen aan bestuurders van grote bedrijven en aan overheidsfunctionarissen. www.bdrp.nl